

NT.9 | Explorar sistems ecologics

 Cumpetenzas precedentas: NUS.2.1, NUS.2.2		renviaments	
1.	Las scholaras ed ils scholars san examinar e giuditgar sistems ecologics aquatics.	STS.2.5 STS.3.1	
<i>Fisica, chemia, biologia: perscrutaziun d'auas</i>			
Las scholaras ed ils scholars ...			
3	a	» san - cun agid d'instruments adattads - rimnar, ordinar ed evaluar datas davart facturs abiotics (p.ex. sveltezza da l'aua currenta, temperatura da l'aua) e biotics (p.ex. organissem directivs per la buntad da l'aua sco larvas da mustgas efemerhas) da sistems ecologics aquatics. sistem ecologic aquatic, facturs abiotics e biotics	
	b	» san examinar a maun da criteris la planisaziun sco era la realisaziun da las observaziuns e dals experiments e proponer optimaziuns pussaivlas. critica da la metoda	
	c	» san tschertgar infurmaziuns pli detagliadas davart sistems ecologics aquatics u davart l'aua sco basa da viver, interpretar cun models e giuditgar. chadaina da nutriment, raits da nutriment, concorrenza	FSP - Ambient natiral e resursas MI - Retschertga e sustegn d'emprender

◀ Cumpetenzas precedentas: NUS.2.1, NUS.2.2		renviaments
2.	Las scholaras ed ils scholars san identifitgar e caracterisar effects reciprocs entaifer e tranter sistems ecologics terresters.	FSP - Ambient natiral e resursas STS.2.5
<i>Fisica, chemia, biologia: sistems ecologics</i>		
Las scholaras ed ils scholars ...		
3		
a	» san identifitgar e descriver effects reciprocs tranter plirs sistems ecologics terresters (p.ex. izolaziun da spazis da viver). sistem ecologic terrestre	
b	» san planisar, realisar ed evaluar retschertgas davart l'effect reciproc tranter plantas e funs (p.ex. sa mida la valor pH, sche la distanza vers in bist d'in bostg crescha, la part sabluniva s'augmenta da la surfatscha dal funs vers engiu vers il sutterren). caracteristicas dal terren e caracteristicas indicativas da plantas » san trair - sin basa da las datas rimnadas - conclusiuns davart ils effects reciprocs supponids entaifer sistems ecologics terresters sco era valitar e generalisar tals.	
c	» san ordinar infurmaziuns e funtaunas d'infurmaziun tar il terren sco resursa, trair conclusiuns per in'utilisaziun persistenta e giuditgar talas. utilisaziun dal terren, circulaziuns da las substanzas nutritivas	MI - Retschertga e sustegn d'emprander

◀ Cumpetenza precedenta: NUS.2.1, NUS.2.2, NUS.2.6 3. Las scolaras ed ils scolars san identifitgar e valitar influenzas da l'uman sin systems ecologics regionals. Biologia: utilisaziun da la natira e protecziun da la natira Las scolaras ed ils scolars ...		renviaments FSP - Ambient natiral e resursas ELT.3.2 STS.2.5 STS.3.1
NT.9.3		
3	a	» san confruntar las atgnas observaziuns concernent l'influenza da l'uman sin systems ecologics cun infurmaziuns da differentas funtaunas e trair conclusiuns da quella confruntaziun (p.ex. rivas quasi-natirals e betg natirals, concentraziun da substanzas nutritivas en auas). influenzas antropogenas
	b	» san intercurir l'influenza da l'uman sin systems ecologics da differentas perspectivas ed examinar, cun tge consequenzas ch'i sto vegnir fatg quint a lunga vista (cultivaziun intensiva ed extensiva, plantas ed animals invasivs, biosfera Val Müstair, gaudets da chastagners a Soglio, sauaziun da prads). utilisaziun da la natira, protecziun da la natira
	c	» san sviluppar e motivar sin basa da fatgs atgnas ideas e visiuns davart in ir enturn cun responsabladad cun la natira.